

valósággal be vannak mázolva. Az ajkon ujnyi vastag a pirosító. A testszint és az arcpírját olyan ellentétesen rakják fel, hogy lázfoltoknak látszanak az élettelen fehérségű ábrázaton. Nőknél, férfiaknál egyaránt.

A félelem, hogy a barbár tulvilágításban nem fognak előnyösnek látszani, még csak valahogy, de csupán félig-meddig, fedi a tulzást. A többit hozzáadja a hiuság. A szem csupa Basedow-kóros ember tekintete. Üres, réveteg. A kimerültség — állítólag — hatáskeltő bizonyításával, az ugynevezett karikás szemüreggel. Az orr, mereven és féhéren mered ki és teljesen élettelenül elárvalából.

Még ha a távolság és méretek megengednék is, az ilyen arc hogy fejezzen ki egyebet a tetszelgésnél, a hiuságnál? Az annyira kifejező ajak-mozgások, a szem, a tekintet játéka, hová lesznek az ilyen archból? Egyszerűen — nincs. Csak csinos, esetleg szép formák maradnak mindig, mereven, élettelenül, szinte lesvevarva a fényképészt.

Az egyéni dráma számára építendő új színpad megszüntetné a színházi képtelenségeket. Vissza a természethez! Elég annyi stilizálás, amennyit dráma és előadás, a művészetért, a formáért, megkövetel. Ennél többet adni bűn.

És mennyi emberi közvetlen szépség maradna meg az élvezet számára. A halk, csendes rebbenés, az arc csodálatos játéka, a szem ezerfajta kifejezésű tekintete. A báj és a lélek. Az egyszerű könnyezés zajtalan szippantásai, a sóhajok. A vidám, sugárzó mosolygás, ez az igazi lelkitükör, ismét napvilágra kerülne. És mennyire megkönnyítené az átmeneteket az indulatokig, a szenvedély kitöréséig. A nyak erei nem dagadnának ki és a hang nem volna csak merő dinamógép, de erőlködés nélkül pattantaná elő a düh hörgéseit, vagy a szitkozódás süstörgését.

A mai színjátszás kulturált művészeknek nehéz a helyzete. Bizony, igen gyakran alig képes hidat építeni, a melyen megmenthesse a dráma számára művészetét. Akárhányszor megtépve hullanak le a színpadról, dráma és előadás. Vagy rettenetes engedményeket tesznek a

helyzetnek. Persze, a művészet rovására mindketten.

A Behemót, a rettenetes teatrálizmus, gyűlöli a tehetséget, a tehetetlenségnek kedvez és üldözi a kulturát. Ezekkel nem tud zsarnokoskodni. Ezek lázonganak, követelőznek, fejlődést akarnak és alig tudnak boldogulni, míg a féltettség, a látszólagos és a tehetségtelen vígan uszkál és éli világát. Nekik mesterkéltség kell, sok dísz és pazaron tulzott fény és nagy méretek és tömértelen színpadtechnika. Ezek emelik értéktelenségüket. Kavicsok, tuldiszes foglalatban.

A színpadtechnika törtető versengése a darab ellen nem új keletű és a lelkiismeretét már terheli egy súlyos bűn. A commedia dell'arte, jórészt ennek köszönheti, hogy java fejlődésében, még szép jövővel kecsegtető pályafutását befejezte. De azért elég hosszú, 200 éves életet élt, míg végre Goldonitól megkapta a kegyelemdőfést, aki a XVIII. század szájaizére egészen átfurmálta.

Az igaz, hogy nem tűnt el nyomtalanul. A francia irodalom a XVII. században ennek az olasz színjátszásnak köszönhetette megszületését és későbbi felvirágozását. A moliéri stílus, mely ágyat vetett az utána következő színpadi irodalomnak a franciáknál, a commedia dell'arteből hajtott gyökereket. Különben, erről beszéljen a drámatörténet.

Ez a műfaj nem volt állandó műsorbetöltő és önálló jelentőségű. A darabok rövid lélekzetűek voltak. A szintársulat énekeseket, táncosokat is szerepeltetett és ezeket foglalkoztatni kellett. Az alig tipegni tudó melodramát pedig — az opera ősanját —, járni kellett megtanítani.

Nem is sokára hajadonná serdült és rögtön szűk lett neki — Macedonia. Kikiszorította helyéről patrónusát. Terpeszkedni kezdett. A silány szövegekönv, vizenyős, ostoba meséjével nem támogathatta eléggé ezt a törtétezt. Alig volt elégséges fonál a zene számára, melynek — úgy látszik — nem is kell erőteljesebb impulzus. A zene és az ének fejlődött, de csakhamar soványnak bizonyult az ösztövért történés, a szövegekönv.